

EN KOMMENTAR TIL HUNDER OG MEDIER I FLOKK

Jeg viser til din kommentar i Vårt Land lørdag 16.02. som jeg på grunn av egne erfaringer, tillater meg å reflektere litt over. Som tante til Veronica Orderud og Kristin Kirkemo Haukeland har jeg opplevd medienes flokkmentalitet på sitt verste. Alle førstesidene i kjølvannet av Orderud-saken har vært vonde og ubehagelige.

Til orientering: De første som var på døra og i telefonen til søstrenes mor (min søster) like etter arrestasjonene før hun visste noe som helst, var pågående journalister fra bl.a. VG og Dagbladet. Representanter for Den norske kirke og annet hjelpe-/støtteapparat har vært totalt fraværende. Hvordan skal helt vanlige mennesker som befinner seg i sjokk, takle media? Media må bli mer bevisste på hva som sømmer seg når medmennesker opplever kriser. De proaktive mediene er blitt verstinger på det nære, fordi stoffet selger, uten å kvalitetssikre fakta og uten tanke på konsekvenser for dem det gjelder. Vi lot dette bare skje fordi vi trodde at rettsvesenet fungerte og fordi vi trodde at man i en drapssak må ha håndfaste bevis.

Selv om ikke alle medier har like stor grunn til dårlig samvittighet når det gjelder å tolke og framstille for dem helt ukjente menneskers liv og handlinger, hvilket jeg tror at de færreste journalister har kompetanse til, er medienes framstilling en fare for rettssikkerheten. Man glemmer at alle mennesker har krav på person- og rettsvern, og det intense mediefokuset blir som å innføre en mye farligere form for gapestokk enn vi kjenner fra historien. Store mengder fiksjon/fakta sauses sammen til en såpeopera. De som ufrivillig tildeles roller i dramaet blir gjenstand for allmennhetens interesse og dom, uten at rolleinnehaverne kan gjøre noe som helst. Folk tror hva de leser og man merker seg ikke at sakens hovedfokus flyttes dit politi og media ønsker at det skal være. Man forenkler og kategoriserer menneskene: Gode og onde, døde og levende. De dødes ettermæle har man større respekt for. For mange blir det for mye: Hva enkelte, også familiemedlemmer, er villige til å stå fram og fortelle for selv å komme i fokus og profitere på, sjokkerer. Gjentatte historier og karakteristikk blir pådyttet en hel nasjon, selv om logikken svikter og saken fortsatt er uløst. De fleste er ikke så kritiske at de forstår hvor alvorlig en slik fortellerteknikk/-iver i kjølvannet av alvorlige forbrytelser kan resultere i for dem som blir berørt, direkte og indirekte. Selv dommere lar seg påvirke når omtalen i media blir så massiv! Jeg tror media mister kontrollen med kreftene som settes i sving – som ulver og hunder i flokk. Dersom de ønsker det, klarer de å ta dem de er på jakt etter. I verste fall kan dette resultere i justismord. Det holder at en eller annen har sagt noe – den røde tråden blir borte.

I Orderud-saken har man konstruert en historie og et motiv basert på spekulasjoner og antakelser om en helt vanlig tvist om en oldelsgård. Det er nå allment kjent at en fetter og en onkel løp direkte til lensmannskontoret med fasiten etter først å ha gitt uttrykk for sine mistanker i et minnesamvær. Dessverre fanget historien om gårdstvisten politiets interesse fra første stund, og jeg tror at etterforskerne derfor altfor tidlig låste seg fast til et motiv som de har hatt store problemer med å knytte til drapene. Jeg og 90% av familien på begge sider tror at langt mer alvorlige saker enn en gårdstvist ligger til grunn for trippeldrapet, narkotika og penger - og to av de tiltalte, Kristin og Lars, har kontakter med kriminelle miljø, narkotikasalg og våpen, som jeg tror Anne Orderud Paust hadde rimelig grunn til å frykte. Men hvorfor?

Trass i at de største næringer i verden er sex, kriminalitet/narkotika og våpensalg, blir en helt vanlig gårdstvist gjort til et hovedpoeng. Er det naivitet eller er det koplinger mellom politiet og de kriminelle? Hvem dekker hvem? Er det rart at hovedmenn i narkotikasaker sjelden blir avslørt av norsk politi? Familien etterspør: Hvor er Anne Orderud Pausts søknader om politibeskyttelse? Disse må jo finnes hos politiet, og dersom disse søknadene kunne legges fram, ville i alle fall familien/offentligheten få kunnskap om hva hun fryktet. Hvorfor holdes slik informasjon tilbake? Peker de i andre retninger? I tillegg har politiets mange tabber bekymret oss. Familien ønsker at saken skal oppklares, og vi føler oss helt sikre på at Per og Veronica Orderud ikke har noe med drapene å gjøre. Ingen blir kriminelle over natta for å bli helt vanlige igjen dagen derpå, uten at en av dem ville stanset den andre.

Ekteparet Paust ble utsatt for ett overfall og to attentatforsøk, som aldri ble oppklart. Ekteparet Paust var så redde at de flyktet landet og fikk politibeskyttelse. Nevnte tiltak er neppe logiske konsekvenser av gårdstvisten mellom far og sønn? Hvem tror at involverte i et planlagt og annonsert trippeldrap ikke har skaffet seg alibi?

Hunder og medier i flokk er farlige for mennesker som ikke kan forsvare seg eller klarer å ta til motmæle, enten det gjelder barn eller voksne. Avslutningsvis vil jeg si at jeg opplever at medias verstinger har gått flere skritt tilbake. Vi trenger kritiske journalister som stiller spørsmål, som viser mot, bruker sunt bondevett og søker sannheten. Dessuten er det viktig å vise mennesker i ekstremt vanskelige livssituasjoner omsorg. Det hjelper lite med etiske retningslinjer og bud som vi ikke tror på lenger. Er vi blitt så kyniske fordi penger, profitt og prestisje er blitt vår nye gud?

Vennlig hilsen

Bjørg Holen

Kolmila 17, 3727 SKIEN
Tel.: 35 53 63 45